

РЕАЛІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ефективність господарської діяльності як на вітчизняних, так і іноземних підприємств в рамках правової системи конкретної держави визначається, насамперед, ступенем досконалості охоплення сфер регулювання та ліберальності її законодавства. Україна в даному разі не є винятком. В зв'язку з цим зростає значення правового регулювання з питань функціонування суб'єктів господарської діяльності в Україні, побудованої на взаємовідносинах, що мають місце як на території України, так і за її межами та ґрунтуються на законах зовнішньоекономічної діяльності. Тому саме так це сформульовано в Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

З прийняттям цього закону зовнішньоекономічна діяльність в Україні вперше одержала правовий статус [1]. Розвиток продуктивних сил країн неминує веде їх до зростання міжнародних зв'язків і взаємне переплетення національних економік, також до виходу на зовнішній ринок та сприяє інтернаціоналізації господарського життя. Зовнішньоекономічна діяльність тісно пов'язана з проведенням різними господарськими суб'єктами ділових операцій на закордонних ринках. У Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (стаття 1), прийнятому в 16 квітня 1991 р, вказано, що: «Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності заснована на взаємовідносинах як на територіях України, так і за її межами». Тому зовнішньоекономічна діяльність включає два види ділових операцій: операції українських суб'єктів господарювання за межами України та закордонних господарських суб'єктів із різних країн в Україні [1].

Вихід підприємства на зовнішні ринки сприяє пристосуванню економіки до системи світових господарських відносин, формуванню економіки відкритого типу. Саме тому розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств – це суттєвий фактор підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні мікроекономіки, так і в масштабах усього народного господарства, особливо сільського господарства. У сучасних умовах, коли підсилення пріоритету інтересів споживачів у системі економічних відносин викликає агресивну конкуренцію за ринки збуту, однією з найважливіших передумов ефективного функціонування підприємств на цільовому ринку є забезпечення конкурентних переваг в сфері збутової діяльності. Головною метою, з якою підприємства виходять на зовнішні ринки, є максимізація прибутку за рахунок використання ефекту масштабу. Досягнення цієї мети не вичерпує всі елементи мотиваційного механізму, який складається з конкретних збуджувальних мотивів. Успішність здійснення підприємством зовнішньоекономічної діяльності залежить від його здатності проводити дослідження цільових зарубіжних ринків. Використання свого права виходу на зовнішній ринок і здійснення експортно-імпорتنих операцій та отримання валютних коштів, завжди цікавило суб'єктів підприємницької діяльності, проте не завжди виправдовувало себе і забезпечувало позитивні результати. Україна у світі визнана державою зі значним потенціалом, особливо у аграрній сфері, і не може розвиватися осторонь від світової економіки.

Особливо на даному етапі, коли Україна здійснює процес інтеграції до Європейського Союзу, необхідно інтенсивно розвивати зовнішньоекономічну діяльність підприємств, оскільки вони зіткнулися з рядом проблем стосовно реалізації та подальшого розвитку зовнішньоторговельних операцій, які стають основою товарообігу економіки. Виконання інтеграційних процесів та поширення економічних зв'язків з іншими країнами є основою ефективного розвитку будь-якої країни і підприємства в тому числі. Для України здійснення

інтеграції та розширення зовнішньоекономічних зв'язків можливе при здійсненні експортно-імпорتنних операцій по купівлі та продажу товарів, послуг чи виконання певних робіт. І лише в подальшому можливе вкладання фінансового капіталу в різні галузі підприємства у вигляді прямих інвестицій, продаж нематеріальних активів, обмін досягненнями науково-технічного прогресу та інше.

Розглянемо негативні чинники, що впливають на зовнішньоекономічну діяльність підприємства. Для України характерне таке явище як недобросовісна конкуренція в зовнішньоекономічній діяльності за всіма пунктами ст. 85 Закону «Про конкуренцію Європейського Співтовариства (ЄС)», зокрема непряме фіксування цін, також поділ ринків і джерел постачання, застосування різних умов до однакових угод із різними торговими сторонами [2].

Геополітичний чинник потрібно розглядати як можливість економічного подолання географічних меж ринків, географічний бар'єр входу на зовнішні ринки, неможливість чи утрудненість переміщення товарів, значні додаткові витрати на перетинання кордонів. Це також активність співпраці, яка визначається членством в міжнародних об'єднаннях, численність й ефективність виконання міжнародних угод щодо економічної співпраці [3].

Велике значення відіграє і законодавчі бази України у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Вона досить недосконала і особливо громіздка процедура збирання документів і реєстрації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, відсутня стратегія зовнішньоекономічної політики держави і не завжди прозоро сформульовані адміністративні заходи, зокрема це стосується нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Потрібно відзначити, що сучасний стан зовнішньої торгівлі зумовлений впливом таких економічних факторів: суттєве зростання цін на імпортовані енергоносії; скорочення світової потреби на українську продукцію та падіння цін на сировинних ринках внаслідок світової фінансово-економічної кризи; падіння промислового виробництва та скорочення будівельних робіт, яке вплинуло на зниження потреби вітчизняних підприємств у матеріалах, сировині та напівфабрикатах; значне падіння інвестиційної активності, що позначилось на зниженні потреби вітчизняних товаровиробників в імпорті устаткування та машин та також інших інвестиційних товарів; обмеження доступу до фінансових ресурсів; прогалини у системі прав власності, макроекономічна нестабільність та високі граничні податки; низький рівень створення спільних підприємств між українськими та іноземними партнерами, що значно гальмує передачу технологій; звуження споживчого попиту в умовах зменшення заробітної плати та споживчого кредитування, що позначилось на зменшенні обсягів імпорту споживчих товарів.

Зважаючи на вище зазначене, визначимо основні причини, які можуть стримувати зростання українського експорту: значно ускладнений вихід на світові ринки для українських підприємств внаслідок політики протекціонізму з боку країн; значне посилення міжнародної конкуренції; зростання державної підтримки свого експорту у провідних країнах; низька конкурентоспроможність значної частини української промислової продукції; відсутність досвіду виходу на світові ринки; недостатній рівень розвитку систем сертифікації та контролю якості експортованої продукції; недостатнє інвестування експортно-орієнтованих проектів.

Список використаних джерел

1. Закон України про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
2. Закон України «Про конкуренцію Європейського Співтовариства (ЄС)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_017.
3. Рубан І. В. Обґрунтування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства на засадах збалансованої системи показників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_EISN_2007/Economics/21328.doc.htm.